

Tác động của các chính sách khắc phục hậu quả COVID đối với bình đẳng giới và biến đổi khí hậu tại Sơn La và Thừa Thiên Huế

Phạm Thu Thủy, Trần Ngọc Mỹ Hoa, Nguyễn Thị Vân Anh và Nguyễn Thị Thủy Anh

Thông điệp chính

- COVID đã gây ảnh hưởng lớn tới sự phát triển kinh tế của Việt Nam, tác động mạnh tới doanh nghiệp, người lao động, cộng đồng dân cư và hộ gia đình tại hai tỉnh Sơn La và Thừa Thiên Huế
- Để khắc phục hậu quả, Chính phủ Việt Nam, Ủy Ban Nhân Dân tỉnh Sơn La và Thừa Thiên Huế đã thực hiện nhiều chính sách hỗ trợ tài chính cho doanh nghiệp và người dân bao gồm giảm thuế và các trách nhiệm tài chính, đảm bảo an ninh xã hội với nhóm yếu thế gồm phụ nữ, trẻ em, người dân tộc thiểu số và đảm bảo giữ vững diện tích nông lâm nghiệp, sản xuất. Ngoài nguồn lực tài chính công, chính quyền địa phương và người dân cũng huy động nguồn hỗ trợ từ công chúng và các cơ quan doanh nghiệp để hỗ trợ khắc phục hậu quả COVID
- Hỗ trợ của nhà nước và công chúng đã phần nào giúp các doanh nghiệp và người dân đối mặt với các ảnh hưởng của COVID. Tuy nhiên, việc triển khai các chính sách này còn gặp nhiều khó khăn bao gồm: (i) nhiều bên có liên quan gặp trở ngại khi không tiếp cận được thông tin kịp thời hoặc không đủ năng lực để hoàn thiện các quy trình thủ tục hành chính, (ii) quá trình thực hiện của các cơ quan nhà nước chậm tiến độ và chưa kịp thời do các hướng dẫn chồng chéo và thiếu nhất quán; và (iii) mức hỗ trợ thấp chỉ đủ hỗ trợ người dân mua nhu yếu phẩm hàng ngày mà không thể hỗ trợ phục hồi sau COVID
- Các chính sách hỗ trợ hiện nay chủ yếu tập trung vào hỗ trợ doanh nghiệp, người bị nhiễm COVID và người lao động. Đối với nhóm người dân tộc thiểu số đặc biệt là phụ nữ và trẻ em thì các hỗ trợ rất hạn chế. Các chính sách khắc phục hậu quả COVID cần xem xét để tạo ra các hỗ trợ kịp thời, dễ tiếp cận, phù hợp với nhu cầu và năng lực của nhóm dễ bị tổn thương

Giới thiệu

COVID-19 đã có ảnh hưởng lớn tới sự phát triển kinh tế và an sinh xã hội của Việt Nam. Tính tới thời điểm tháng 9 năm 2021, GDP của Việt Nam chỉ tăng 1.42% so với cùng kỳ năm trước, trong đó khu vực nông lâm nghiệp và thủy sản chỉ tăng 2.74% (Tổng cục Thống kê 2021). COVID cũng dẫn tới số lượng doanh nghiệp mới thành lập và số vốn đầu tư giảm trong khi số lượng doanh nghiệp rút lui ra khỏi thị trường Việt Nam tăng 15.3% (Tổng cục Thống kê 2021). Các hoạt động giãn cách cũng đã ảnh hưởng tới nguồn thu của ngân sách nhà nước và đặt Việt Nam trước áp lực về tỉ lệ thất nghiệp ngày càng tăng. Để khắc phục hậu quả COVID, Việt Nam đã tiến hành nhiều giải pháp chính sách bao gồm đưa ra gói cứu trợ gần 13.8 nghìn tỷ đồng cho khoảng 17.6 triệu người trên cả nước, xuất cấp 136,349.6 tấn gạo cho hơn 2.4 triệu hộ gia đình với gần 9.1 triệu nhân khẩu (Tổng cục Thống kê 2021). Việc thực hiện các chính sách này nhận được sự ủng hộ của

cả người dân và doanh nghiệp nhưng cho tới nay vẫn chưa có báo cáo nào đánh giá về hiệu quả thực hiện của các chính sách này trong việc khắc phục hậu quả COVID, đối mặt với biến đổi khí hậu và đảm bảo bình đẳng giới. Dựa vào tài liệu thứ cấp và kết quả nghiên cứu tại Sơn La và Thừa Thiên Huế, tóm lược chính sách này rà soát các ảnh hưởng của COVID, xem xét tính hiệu quả của các chính sách đã được đưa ra để khắc phục hậu quả của đại dịch và đưa ra các đề xuất sửa đổi chính sách trong tương lai.

Sơn La và Thừa Thiên Huế là hai tỉnh có tỉ lệ đói nghèo cao, người dân sống phụ thuộc vào diện tích rừng lớn đang chịu ảnh hưởng nặng nề của biến đổi khí hậu. Tính đến thời điểm tháng 11 năm 2021, hai tỉnh Sơn La và Thừa Thiên Huế đã có trên 1,300 người nhiễm COVID mỗi tỉnh (Nguyễn và Duy 2021a; P 2021; CDC Sơn La 2021; Mai 2021; Anh 2021). COVID đã tạo ra nhiều tác động lên cả kinh tế, xã hội đối với hai tỉnh, đặc biệt khi sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp gặp

nhieu khó khăn, COVID làm đứt gãy chuỗi cung ứng hàng hoá và dịch vụ, thiếu hụt nguyên liệu sản xuất, sản phẩm tiêu dùng và làm cho tổng cầu của nền kinh tế và người mua trong và ngoài nước giảm mạnh (Tổng cục Thống kê 2020; Lương 2021; Nguyễn và Duy 2021b; Lê 2021b; Nhật 2021; Đình 2021; Lê 2021a; Minh 2021; Cổng thông tin điện tử tỉnh Sơn La 2021a,b; Hâu 2021). Cụ thể hơn, nguồn thu của ngân sách nhà nước từ một số lĩnh vực trụ cột của hai tỉnh như sản lượng điện tại Sơn La và du lịch của Thừa Thiên Huế cũng đã giảm mạnh so với cùng kì trước khi có dịch COVID. Nhiều công ty và doanh nghiệp đã phải cắt giảm số lượng lao động, thậm chí là đóng cửa và phá sản. Tính tới thời điểm hiện tại, tỉ lệ vốn đầu tư công giải ngân ở Thừa Thiên Huế chỉ đạt 64% và tại Sơn La là 48%.

Trong và sau giai đoạn COVID, một số lượng lớn người dân sống tại hai tỉnh và người dân của hai tỉnh di cư đi làm đã mất việc làm và thu nhập (Thu 2021; Hữu 2021). Hiện nay, có tới thiếu 2,500 người lao động tại Sơn La đang thất nghiệp và có khoảng 23% số người lao động tại các doanh nghiệp vừa và nhỏ tại Thừa Thiên Huế bị mất việc (Lương 2021; Nguyễn và Duy 2021b; Lê 2021b; Nhật 2021; Đình 2021; Lê 2021a; Minh 2021; Cổng thông tin điện tử tỉnh Sơn La 2021a,b; Hâu 2021). Trên địa bàn tỉnh Sơn La đã ghi nhận nhiều ca COVID trở về từ các tỉnh Bình Dương, Hà Nội, Bắc Giang, Phú Quốc, Đồng Nai, Phú Thọ và Thành Phố Hồ Chí Minh (Mai 2021). Chỉ riêng từ ngày 5 đến 18 tháng 10, đã có 3,000 người trở về Sơn La từ các tỉnh này (Thu 2021a,b; Huyền 2021). Số lao động địa phương ra tỉnh ngoài làm thuê là hơn 110,000 người và trên 50% đã trở về địa phương sau những ảnh hưởng của dịch Covid-19 (Nguyễn và Duy 2021b). Những người Sơn La di cư ra thành phố làm việc có thể đạt thu nhập lên tới 7 triệu VND và có thể tiết kiệm được 1 triệu VND nhưng khi không thể tiếp tục đi làm thuê, đời sống của những người dân này sẽ rất khó khăn (Nguyễn và Duy 2021b). Nhiều chính sách và dự án đã ra đời trong thời gian gần đây nhằm khắc phục hậu quả COVID và việc xem xét tính hiệu quả của các chính sách này sẽ cung cấp các thay đổi kịp thời và nâng cao hiệu quả của các giải pháp này.

Các chính sách hỗ trợ và khắc phục hậu quả COVID

Để khắc phục hậu quả của COVID, Việt Nam đã thực hiện 12 chính sách (Hộp 1).

Tại 2 tỉnh Sơn La và Thừa Thiên Huế nói riêng đã tiến hành nhiều chính sách, từ bảo đảm an sinh xã hội, hỗ trợ tài chính, miễn giảm thuế thu nhập và thuế đất (Thủ tướng Chính Phủ 2021; Ủy ban Nhân dân tỉnh Sơn La 2021; Hội đồng Nhân dân tỉnh Sơn La 2021; Bảo hiểm Xã hội Việt Nam 2021; Thù 2021; Bộ Lao động Thương binh và Xã hội 2021a; Ủy ban Thường vụ Quốc hội 2021; Hữu 2021; Phạm và cộng sự 2021;

Hộp 1. 12 chính sách chính hỗ trợ khắc phục hậu quả COVID

1. Chính sách giảm mức đóng bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp
2. Chính sách tạm dừng đóng vào quỹ hưu trí và tử tuất
3. Chính sách hỗ trợ đào tạo duy trì việc làm cho người lao động
4. Chính sách hỗ trợ người lao động tạm hoãn hợp đồng lao động, nghỉ việc không hưởng lương
5. Chính sách hỗ trợ người lao động ngừng việc
6. Chính sách hỗ trợ người lao động chấm dứt hợp đồng lao động
7. Chính sách hỗ trợ bổ sung và trẻ em
8. Hỗ trợ tiền ăn mức 80,000 đồng/người/ngày đối với người phải điều trị nhiễm COVID-19 (F0)
9. Hỗ trợ một lần 3,710,000 đồng/người đối với đạo diễn nghệ thuật, diễn viên, họa sĩ
10. Chính sách hỗ trợ hộ kinh doanh
11. Chính sách cho vay trả lương ngừng việc, trả lương phục hồi sản xuất
12. Chính sách hỗ trợ lao động không có giao kết hợp đồng lao động (lao động tự do) và một số đối tượng đặc thù khác

Ủy ban nhân dân tỉnh Thừa Thiên Huế 2021a,b; Khánh 2021; Báo điện tử Chính Phủ 2021; Hoàng 2021; Dương và cộng sự 2021).

Miễn thuế, giảm thuế, gia hạn nộp thuế và hỗ trợ tín dụng. Nghị quyết số 406/NQ-UBTVQH15 ban hành một số giải pháp nhằm hỗ trợ doanh nghiệp, người dân chịu tác động của dịch COVID-19 bao gồm giảm 30% thuế thu nhập doanh nghiệp phải nộp của năm 2021; miễn thuế thu nhập cá nhân, thuế giá trị gia tăng và các loại thuế khác phải nộp phát sinh từ hoạt động sản xuất, kinh doanh của các tháng trong quý III và quý IV năm 2021 đối với hộ gia đình, cá nhân có hoạt động sản xuất, kinh doanh tại các địa bàn cấp huyện chịu tác động của dịch COVID-19; giảm thuế giá trị gia tăng từ 01/11/2021 đến hết ngày 31/12/2021 đối với các loại hàng hóa, dịch vụ; và miễn tiền chậm nộp phát sinh trong năm 2020 và năm 2021 của các khoản nợ tiền thuế, tiền sử dụng đất, tiền thuê đất đối với doanh nghiệp, tổ chức phát sinh lỗi trong năm 2020 (Hội đồng Nhân dân tỉnh Sơn La 2021). Ngày 19/4/2021, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 52/2021/NĐ-CP về gia hạn thời hạn nộp thuế giá trị gia tăng, thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế thu nhập cá nhân và tiền thuê đất trong năm 2021 (Thủ tướng Chính Phủ 2021). Hơn 94% doanh nghiệp và tổ chức tại Sơn La đã hưởng lợi từ chính sách này (Ủy ban Nhân dân tỉnh Sơn La 2021). Ngoài ra, nhiều doanh nghiệp tại hai tỉnh đều được nhận hỗ trợ tín dụng, cơ cấu lại thời gian trả nợ, miễn giảm lãi, cho vay mới nhằm tái sản xuất và kinh doanh (An 2021; Hội đồng Nhân dân tỉnh Sơn La 2021).

Chính sách hỗ trợ người lao động, người tham gia công tác phòng dịch và người dân bị ảnh hưởng bởi dịch. Chính phủ đã ban hành Nghị quyết số 68/NQ-CP và Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 23/2021/QĐ-TTg quy định về việc thực hiện một số chính sách hỗ trợ người lao động và người sử dụng lao động gặp khó khăn do đại dịch COVID. Tại Sơn La, Nghị quyết số 04/2021/NQ-HĐND và Quyết định số 2270/QĐ-UBND về việc quy định chính sách hỗ trợ như sau: Đối với lực lượng tham gia tổ công tác liên ngành tại các trạm kiểm soát phương tiện giao thông phòng, chống dịch Covid-19 trên địa bàn tỉnh do cấp tỉnh, cấp huyện thành lập: Hỗ trợ 130,000 đồng/người/ca (8 giờ); hỗ trợ tiền ăn: 80,000 đồng/người/ngày; Hỗ trợ một lần đối với người lao động thuộc hộ nghèo, hộ cận nghèo từ vùng dịch trở về địa phương; đối với người thuộc hộ nghèo: 500,000 đồng/người; đối với người thuộc hộ cận nghèo: 300,000 đồng/người; Hỗ trợ người bị nghỉ việc do tạm dừng sản xuất, kinh doanh dưới 30 ngày: 50,000 đồng/người/ngày; hỗ trợ một lần cả đợt dịch bị nghỉ việc do tạm dừng sản xuất kinh doanh từ 30 ngày trở lên: 1,500,000 đồng/người. Trường hợp chính sách quy định tại Nghị quyết này trùng với chính sách do Trung ương ban hành thì chỉ được hưởng chính sách có mức hỗ trợ cao nhất.

Bộ Lao động Thương binh và Xã hội ban hành Quyết định số 1220/QĐ-LĐTBXH về thực hiện chính sách hỗ trợ người lao động và người sử dụng lao động bị ảnh hưởng bởi đại dịch COVID-19 từ Quỹ bảo hiểm thất nghiệp. Văn kiện chính sách này quy định hỗ trợ bằng tiền cho người lao động đang tham gia bảo hiểm thất nghiệp từ kết dư Quỹ bảo hiểm thất nghiệp; hỗ trợ bằng tiền cho người lao động đã dừng tham gia bảo hiểm thất nghiệp từ kết dư Quỹ bảo hiểm thất nghiệp; giảm mức đóng bảo hiểm thất nghiệp cho người sử dụng lao động bị ảnh hưởng bởi đại dịch COVID-19. Ngoài ra, Bảo hiểm xã hội Việt Nam ban hành Công văn số 2311/BHXH-CSYT về việc thực hiện tạm ứng, thanh quyết toán chi phí khám chữa bệnh (KCB) bảo hiểm y tế (BHYT) đảm bảo nguồn kinh phí phục vụ KCB cho người tham gia BHYT, không để xảy ra tình trạng thiếu kinh phí mua thuốc, hóa chất, vật tư y tế tại các cơ sở KCB BHYT, không để người bệnh tự chi trả chi phí trong phạm vi quyền lợi được hưởng theo quy định. Nghị quyết số 116/NQ-CP và công văn số 1652/V PUB-KGVX về chính sách hỗ trợ người lao động và người sử dụng lao động bị ảnh hưởng bởi đại dịch COVID-19 từ Quỹ Bảo hiểm thất nghiệp.

Giảm tiền thuê đất. Quyết định số 27/2021/QĐ-TTg về việc giảm 30% tiền thuê đất năm 2021 đối với Tổ chức, đơn vị, doanh nghiệp, hộ gia đình, cá nhân đang được Nhà nước cho thuê đất trực tiếp theo Quyết định hoặc Hợp đồng của cơ quan nhà nước có thẩm quyền dưới hình thức trả tiền thuê đất hàng năm bị ảnh hưởng bởi dịch Covid-19.

Hỗ trợ và thúc đẩy thương mại. UBND tỉnh Sơn La ban hành Kế hoạch số 224/KH-UBND để thực hiện Nghị quyết số 105/NQ-CP ngày 9/9/2021 trong việc phát triển hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp, hợp tác xã, hộ kinh doanh. Nếu như các năm trước, phương thức thúc đẩy thương mại của tỉnh tập trung vào tổ chức các hội nghị xúc tiến thương mại, kết nối tiêu thụ hàng nông sản trong và ngoài nước thì trong giai đoạn COVID, trước thời điểm thu hoạch các loại nông sản, tỉnh Sơn La đã tổ chức các hội nghị trực tuyến, kết nối tiêu thụ nông sản, có phương án lưu thông hàng hóa giữa các địa phương trong nước và các địa phương có cửa khẩu (Nguyễn 2021). Ngoài ra, cả 2 tỉnh Sơn La và Thừa Thiên Huế đều xây dựng các chính sách thu hút đầu tư và dự án. Cụ thể tại Sơn La, ngày 15/5/2021, UBND tỉnh Sơn La đã ban hành Quyết định số 902/QĐ-UBND về Danh mục dự án thu hút đầu tư trên địa bàn tỉnh Sơn La trong giai đoạn 2021 – 2025, theo đó, trên địa bàn tỉnh có 239 dự án thu hút đầu tư, thành phố Sơn La đang triển khai 17 dự án phát triển đô thị (8 dự án của tỉnh, 9 dự án của thành phố) với quy mô 96.75 ha trong khi Tại Thừa Thiên Huế, tỉnh đã cấp phép cho 27 dự án mới và điều chỉnh tăng vốn 8 dự án với tổng vốn đầu tư cấp mới và tăng thêm đạt 13,904 tỷ đồng trong năm 2021 (Cổng thông tin điện tử tỉnh Sơn La 2021a,b; Hầu 2021; Nhật 2021).

Vai trò quan trọng của các chính sách hỗ trợ khác phục hậu quả COVID

Các chính sách đã tạo ra nhiều điều kiện cần thiết để hỗ trợ các doanh nghiệp và người dân của tỉnh Sơn La trong việc khắc phục hậu quả COVID-19.

Chính sách an sinh xã hội. Năm 2020, 24,9 nghìn tỷ đồng đã được cung cấp cho các bên bị ảnh hưởng bởi COVID, trong đó 13,4 nghìn tỷ đồng hỗ trợ cho các đối tượng bị ảnh hưởng bởi dịch Covid-19, hơn 4,1 nghìn tỷ đồng hỗ trợ đối tượng chính sách và người có công, 3,1 nghìn tỷ đồng hỗ trợ hộ nghèo, hộ cận nghèo và 26,6 triệu thẻ bảo hiểm y tế, số/ thẻ khám chữa bệnh miễn phí (Tổng cục thống kê 2020).

Đối với các doanh nghiệp và người lao động. Các chính sách hỗ trợ của Nhà nước đã hỗ trợ kịp thời cho nhiều doanh nghiệp. Ví dụ, ngân hàng Chính sách Xã hội chi nhánh tỉnh Sơn La đã giải quyết cho 12 doanh nghiệp có nhu cầu vay vốn với số tiền trên 2,5 tỷ đồng để trả lương cho công nhân (Nguyễn và Duy 2021a). Dự kiến có 43,479 người sẽ nhận được hỗ trợ từ bảo hiểm thất nghiệp với mức hỗ trợ từ 1,8 đến 3,3 triệu đồng với tổng số tiền là 99,13 tỷ đồng (Thùy 2021). Tại Huế, trên 1,600 đơn vị, doanh nghiệp trên địa bàn được hưởng chính sách giảm mức đóng bảo hiểm tại

nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, và cho người sử dụng lao động tạm dừng đóng quỹ hưu trí và tử tuất (Nguyễn 2021). Hiện nay, Sơn La đã phê duyệt danh sách và kinh phí hỗ trợ 867 đối tượng là hộ kinh doanh, người lao động tạm hoãn thực hiện hợp đồng lao động, nghỉ việc không hưởng lương với số tiền gần 3 tỷ đồng và hơn 1,200 doanh nghiệp trên địa bàn để thực hiện giảm đóng bảo hiểm thất nghiệp, tai nạn lao động cho khoảng 19,000 lao động (Nguyễn và Duy 2021a). Hiện có khoảng 4,000 lao động sẽ được hưởng hỗ trợ từ chính sách đối với người lao động thuộc hộ nghèo, hộ cận nghèo từ vùng dịch trở về địa phương; hỗ trợ người bị nghỉ việc do tạm dừng sản xuất, kinh doanh dưới 30 ngày và hỗ trợ một lần cả đợt dịch bị nghỉ việc do tạm dừng sản xuất kinh doanh từ 30 ngày trở lên với kinh phí khoảng 5.7 tỷ đồng (Nguyễn và Duy 2021a).

Đối với cộng đồng và người dân. Ủy ban Nhân dân tỉnh Sơn La đã chi 11.1 tỷ đồng theo Nghị quyết số 68/NQ-CP ngày 1/7/2021 và Quyết định số 23/2021/QĐ-TTg ngày 7/7/2021 của Thủ tướng Chính phủ và hướng dẫn người lao động tập trung vào chăn nuôi, trồng trọt để ổn định đời sống và thúc đẩy các Trung tâm dịch vụ việc làm tăng cường kết nối cung - cầu lao động với các công ty, doanh nghiệp ngoài tỉnh để người lao động địa phương có việc làm, thu nhập (Thu 2021a; P 2021). Sơn La cũng tập trung hỗ trợ đầu tư các cơ sở sơ chế, chế biến, bảo quản nông sản và hỗ trợ doanh nghiệp, hợp tác xã, hộ gia đình đầu tư xây dựng kho bảo quản đông lạnh, container đông lạnh, lò sấy hơi nhiệt, nhiệt lạnh; ứng dụng máy móc thiết bị để sơ chế, chế biến, bảo quản sản phẩm nông nghiệp (Nguyễn 2021). Ngoài ra, Sơn La liên tục đẩy mạnh hoạt động kết nối với các nhà máy chế biến nông sản ngoài tỉnh để hỗ trợ thu mua, chế biến các loại quả tươi thành sản phẩm quả sấy khô, sấy dẻo để nếu tình trạng dịch được kiểm soát ổn định thì tiếp tục xuất khẩu nông sản, đưa vào chế biến và bán ở thị trường nội địa (Nguyễn 2021). Thừa Thiên Huế cũng đã thực thi Nghị quyết 68/NQ-CP ngày 01/7/2021 của Chính phủ về việc hỗ trợ người lao động và người sử dụng lao động gặp khó khăn do đại dịch COVID-19 và Nghị quyết số 42 của Chính Phủ. Tính đến hết tháng 5/2021, Thành phố Huế đã phê duyệt và hỗ trợ cho 41,081 đối tượng với tổng số tiền trên 45.8 tỷ đồng (Thái 2021).

Các chính sách xã hội cho phụ nữ và trẻ em. Ngày 08/9/2021, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội ban hành Quyết định số 1013/QĐ-LĐTBXH về việc hỗ trợ cho trẻ em là con của sản phụ bị nhiễm COVID-19 với mức hỗ trợ là 1,000,000 đồng/trẻ trong khoảng thời gian từ ngày 27/4/2021 đến 31/12/2021 (Bộ Lao động Thương binh và Xã hội 2021b).

Các chính sách hỗ trợ cho người dân tộc thiểu số. Ngày 01/9/2021 Ủy ban Dân tộc đã ban hành Quyết định số 567/QĐ-UBND về phê duyệt kinh phí hỗ trợ đồng bào dân tộc thiểu số (DTTS) thuộc hộ nghèo, hộ cận nghèo, hộ có hoàn

cảnh khó khăn. Theo đó, tổng số tiền hỗ trợ tại Sơn La là 176 triệu với mức hỗ trợ cụ thể như sau: Hộ nghèo 2,000,000/hộ, hộ cận nghèo 1,000,000/hộ, hộ có hoàn cảnh khó khăn 500,000/hộ. Số kinh phí trên sẽ góp phần động viên kịp thời cho đồng bào các DTTS có hoàn cảnh khó khăn tại những tỉnh đang là điểm nóng của dịch bệnh Covid-19, góp phần giúp bà con đồng bào DTTS yên tâm chống dịch và nỗ lực vượt qua mọi khó khăn trong cuộc sống (Cổng thông tin điện tử tỉnh Sơn La 2021c). Tỉnh Sơn La cũng đã huy động được nguồn hỗ trợ tài chính từ người dân, cộng đồng doanh nghiệp, nhà hảo tâm ủng hộ Quỹ phòng, chống dịch COVID-19 được 32.1 tỷ đồng tiền mặt cùng nhiều hàng hóa và hiện vật để hỗ trợ các Tổ COVID cộng đồng, hỗ trợ công nhân đi lao động tại các tỉnh trở về để bảo đảm an sinh xã hội (P 2021)...

Chính sách chi trả dịch vụ môi trường rừng. Mặc dù PFES không được thiết kế như một chính sách để hỗ trợ khắc phục hiệu quả COVID nhưng PFES đã giúp nhiều người dân có thêm nguồn thu nhập để mua các nhu yếu phẩm hàng ngày trong giai đoạn không có thu nhập. Với khoản tiền nhận được từ PFES, gánh nặng sinh hoạt phí của người dân đã phần nào được chia sẻ và là nguồn ngân sách chi cho các hoạt động công ích của thôn bản (Phạm và cộng sự 2021).

Thách thức trong việc thực hiện các chính sách hỗ trợ

Mặc dù đã có nhiều chính sách hỗ trợ trực tiếp của Nhà nước để giúp đỡ doanh nghiệp và người dân trên cả nước và tại 2 tỉnh Sơn La và Thừa Thiên Huế, việc thực hiện các chính sách này trong thực tiễn còn gặp nhiều khó khăn.

Thứ nhất, các chương trình hỗ trợ chính sách hiện nay chỉ tập trung chủ yếu vào khối doanh nghiệp và người lao động trong khi các chính sách hỗ trợ cho người nghèo, những hộ dân tộc thiểu số đặc biệt là các hộ sống phụ thuộc vào rừng lại có nguồn tài chính hạn hẹp. Các chính sách này chỉ hỗ trợ một lần với mức hỗ trợ thấp do vậy không đủ để hỗ trợ các hộ gia đình. Hơn nữa, mặc dù Chỉ thị số 11/CT-TTg để hỗ trợ doanh nghiệp, chỉ có khoảng 3% tổng số doanh nghiệp tiếp cận được chính sách do công tác chỉ đạo điều hành ở các cấp có nơi, có lúc còn lúng túng, chưa thống nhất, bị động; thiếu nhất quán, thiếu linh động khi tình hình thay đổi; bộc lộ nhiều điểm yếu của hệ thống quản lý, năng lực quản lý các cấp (Mai 2021; Lê 2021a). Ngay cả với các doanh nghiệp đã được trợ cấp thì trước bối cảnh doanh thu và thị trường bị thu hẹp, các doanh nghiệp này buộc phải sa thải nhiều người lao động và do vậy sẽ đẩy tỉ lệ thất nghiệp lên cao.

Thứ hai, mặc dù đã có một số chính sách khắc phục và hỗ trợ đầu tư sản xuất trở lại, việc hỗ trợ nông dân nhằm duy trì chuỗi sản xuất, tiêu thụ; phấn đấu giữ vững diện tích, sản

lượng để bảo đảm đời sống cho nông dân gặp rất nhiều khó khăn (Nguyễn 2021) vì nhiều hộ gia đình quy mô nhỏ đã không có nguồn vốn để phục hồi kinh tế. Tại Sơn La, ước tính các doanh nghiệp và hộ sản xuất nông lâm nghiệp và thủy sản có tỷ lệ thiếu hụt vốn là 36.84% (Cổng thông tin điện tử tỉnh Sơn La 2021a,b). Trước bối cảnh không có đất sản xuất và nguồn vốn tái đầu tư vào sản xuất nông nghiệp bị hạn chế, số lượng người di dân ra thành phố sẽ ngày càng gia tăng (Thu 2021a) và thậm chí một số người bất chấp nguy hiểm, họ đã tìm kiếm cơ hội thông qua con đường trái phép và trở thành nạn nhân của nạn buôn bán người (Cổng Thông tin điện tử Ủy ban Dân tộc 2020).

Thứ ba, hiện nay chi ngân sách Nhà nước tập trung ưu tiên cho công tác phòng, chống dịch Covid-19, đảm bảo quốc phòng, an ninh, thực hiện tốt các chính sách an sinh xã hội, kêu gọi đầu tư và xuất, nhập khẩu hàng hóa, dịch vụ (Tổng cục Thống kê 2021). Trong bối cảnh này, nhiều chính sách môi trường, biến đổi khí hậu và bình đẳng giới có xu hướng bị nới lỏng để nhường chỗ cho ưu tiên phục hồi kinh tế.

Thứ tư, người dân tộc thiểu số chiếm 14.7% tổng dân số Việt Nam nhưng 95% trong số họ là hộ nghèo và phụ nữ nghèo chịu nhiều thiệt thòi về vấn đề bình đẳng giới và cần được hỗ trợ (Cổng Thông tin điện tử Ủy ban Dân tộc 2020). Tuy nhiên, việc giải ngân các gói an sinh xã hội còn chậm (Mai 2021) và do vậy người hưởng lợi chưa được tiếp cận kịp thời trong giai đoạn khó khăn. Ngoài ra, để tiếp cận và xin trợ cấp nhà nước đối với đồng bào dân tộc thiểu số đang gặp nhiều khó khăn vì phần lớn là họ không biết chữ hoặc khó có điều kiện tiếp cận với internet để nộp các đơn xin hỗ trợ. Riêng chính sách hỗ trợ nhóm đối tượng lao động tự do và một số đối tượng đặc thù khác được giao về cho địa phương để xây dựng tiêu chí, xác định đối tượng và mức tiền hỗ trợ nên việc triển khai thực hiện vẫn còn gặp một số khó khăn nhất định. Bên cạnh đó, lực lượng cán bộ tại cơ sở còn mỏng, kiêm nhiệm nhiều công việc dẫn đến việc hướng dẫn, tiếp dân và giải quyết hồ sơ cho người dân đôi lúc thiếu kịp thời (Nguyễn 2021). Ngoài ra, mặc dù hiện nay đã có các hỗ trợ bằng tiền mặt hoặc hỗ trợ nâng cao năng lực lâu dài với nhiều hình thức như: dạy nghề, cho vay vốn, hướng dẫn triển khai nhiều mô hình chăn nuôi, trồng trọt,... nhưng các chính sách này chưa thực sự được thiết kế và thực hiện để hỗ trợ phụ nữ, đặc biệt là phụ nữ dân tộc thiểu số (Duy 2021). Hơn nữa, COVID ảnh hưởng lớn tới phụ nữ và trẻ em nghèo, khuyết tật vốn đã chịu ảnh hưởng trước khi có COVID thì nay càng ảnh hưởng nặng nề hơn. Chính sách giãn cách xã hội đang tạo ra nhiều khó khăn cho học sinh nghèo ở miền núi tiếp cận với giáo dục vì hình thức học tập trực tiếp được chuyển thành hình thức online, chất lượng bữa ăn cũng giảm đi do thu nhập kém hơn trước. Điều này cũng ảnh hưởng tới thể chất, tinh thần và nhận thức của trẻ em nghèo dân tộc thiểu số, tăng nguy cơ đối với phụ nữ và trẻ em về bạo lực gia đình, bạo lực giới và sức khỏe tinh thần. Tuy chính phủ đã có

nhiều chính sách hỗ trợ, nhiều gia đình vẫn không đủ điều kiện để nhận gói hỗ trợ theo Nghị quyết 42 vì quy trình thủ tục nhận gói hỗ trợ phức tạp, thủ tục hành chính rườm rà và ngay cả khi nhận được gói hỗ trợ thì số tiền ít ỏi cũng không đủ giúp các hộ gia đình vượt qua khó khăn (Cục Bảo trợ xã hội, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội và Sở Lao động, Thương binh và Xã hội 2020).

Kết luận

COVID đã tác động lớn tới sự phát triển kinh tế và xã hội của Việt Nam. Để đối mặt và khắc phục hậu quả COVID, Chính phủ Việt Nam đã xây dựng và thực hiện nhiều chính sách an sinh xã hội và phục hồi kinh tế. Tuy nhiên, các chính sách này còn gặp nhiều khó khăn trong quá trình triển khai do thủ tục hành chính và hướng dẫn còn thiếu nhất quán. Ngay cả khi nhận được các hỗ trợ mà Nhà nước đưa ra, các gói hỗ trợ này chỉ đối phó và giải quyết nhu cầu thiết yếu trước mắt, được chi trả một lần và khó có thể đảm bảo cung cấp các giải pháp bền vững lâu dài. Đảm bảo tiếp cận công bằng, kịp thời và hiệu quả với các chính sách hỗ trợ nhà nước đưa ra đòi hỏi đơn giản hóa thủ tục hành chính, sự phối hợp liên ngành giữa các bên có liên quan và kết hợp, lồng ghép nhiều giải pháp. Hiện nay, với mục tiêu đảm bảo an sinh xã hội và phục hồi kinh tế, những ưu tiên đầu tư hiện nay và các chính sách hỗ trợ chưa chú trọng và tập trung vào các giải pháp thích ứng và giảm thiểu biến đổi khí hậu - bảo vệ môi trường bền vững. Việc xem nhẹ vấn đề này có thể ảnh hưởng lâu dài tới sự bền vững của tài sản tự nhiên và đặt ra những thách thức môi trường mới trong tương lai. Trong khi các gói hỗ trợ chỉ mang tính tạm thời và một lần, nhiều chương trình và dự án bảo vệ môi trường khác như Chi trả dịch vụ môi trường rừng (PFES) có khả năng hỗ trợ tích cực vào việc cung cấp nguồn thu ổn định cho người dân sống quanh rừng. Xem xét vai trò quan trọng của những chính sách môi trường này trong bối cảnh COVID không chỉ giúp các bên có liên quan nhận thức tốt hơn về vai trò của rừng và PFES đem lại mà còn có thể đa dạng hóa các giải pháp khắc phục hậu quả COVID.

Lời cảm ơn

Nghiên cứu này được thực hiện dưới sự hỗ trợ tài chính của CGIAR- Gender Platform và The CGIAR Research Program on Forests, Trees and Agroforestry (FTA).

Tài liệu tham khảo

- An C. 2021. Nhiều địa phương đang dần trở về trạng thái "bình thường mới". *Cổng thông tin điện tử Bộ Công Thương*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://moit.gov.vn/tin-tuc/dia-phuong/nhieu-dia-phuong-dang-dan-tro-ve-trang-thai-binh-thuong-moi-.html>
- Anh K. 2021. Số ca nhiễm COVID-19 cộng đồng tăng, nhiều trường ở Huế chuyển sang dạy học trực tuyến. *Báo Công*

- An Nhân Dân*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://cand.com.vn/giao-duc/so-ca-nhiem-covid-19-cong-dong-tang-nhiều-truong-o-hue-chuyen-sang-day-hoc-truc-tuyen-i634106/>
- Báo điện tử Chính Phủ. 2021. Chính sách hỗ trợ khó khăn do dịch COVID-19 tại Thừa Thiên Huế. *Báo điện tử Chính Phủ*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://baochinhphu.vn/Tra-loi-cong-dan/Chinh-sach-ho-tro-kho-khan-do-dich-COVID19-tai-Thua-Thien-Hue/450764.vgp>
- Bảo hiểm Xã hội Việt Nam. 2021. *Công văn số 2311/BHXH-CSYT về việc thực hiện tạm ứng, thanh quyết toán chi phí KCB BHYT*. Hà Nội, Việt Nam
- Bộ Lao động Thương binh và Xã hội. 2021a. *Quyết định số 1220/QĐ-LĐTBXH về việc công bố thủ tục hành chính thuộc phạm vi chức năng quản lý Nhà nước của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội về việc thực hiện chính sách hỗ trợ người lao động và người sử dụng lao động bị ảnh hưởng bởi đại dịch COVID-19 từ Quỹ bảo hiểm thất nghiệp*. Hà Nội, Việt Nam.
- Bộ Lao động Thương binh và Xã hội. 2021b. *Quyết định số 1013/QĐ-LĐTBXH về việc hỗ trợ cho trẻ em là con của sản phụ bị nhiễm COVID-19*. Hà Nội, Việt Nam.
- [CDC Sơn La] Trung tâm kiểm soát bệnh tật tỉnh Sơn La. 2021. Cập nhật tình hình dịch bệnh Covid-19 tại Sơn La. *Sơn La: CDC*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://cdcsonla.gov.vn/ttksb/80/1594/3233/24399/Phong--chong-benh-truyen-nhiem/Cap-nhat-dich-benh-Covid-19-tren-dia-ban-tinh-Son-La.aspx>
- Cổng thông tin điện tử tỉnh Sơn La. 2021a. Danh mục dự án thu hút đầu tư trên địa bàn tỉnh Sơn La giai đoạn 2021 – 2025. *Trang Thông Tin Điện Tử Sở Tài Nguyên Môi Trường Sơn La*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://sotnmt.sonla.gov.vn/1292/31148/63504/605671/du-an-dau-tu/danh-muc-du-an-thu-hut-dau-tu-tren-dia-ban-tinh-son-la-giai-doan-2021-2025>
- Cổng thông tin điện tử tỉnh Sơn La. 2021b. Đến hết ngày 20/10/2021 tỉnh Sơn La giải ngân vốn đầu tư công đạt 48,1% kế hoạch vốn giao. *Cổng Thông Tin Điện Tử Tỉnh Sơn La*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://mocchau.sonla.gov.vn/4/469/61723/623923/tin-kinh-te/den-het-ngay-20-10-2021-tinh-son-la-giai-ngan-von-dau-tu-cong-dat-48-1-ke-hoach-von-giao>
- Cổng thông tin điện tử tỉnh Sơn La. 2021c. Ủy Ban Dân tộc hỗ trợ kinh phí cho đồng bào và học sinh người dân tộc thiểu số có hoàn cảnh khó khăn bị nhiễm Covid-19. *Cổng Thông Tin Điện Tử Tỉnh Sơn La*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://sonla.gov.vn/4/469/61790/619398/thong-tin-che-do-chinh-sach-moi-uy-ban-dan-toc-ho-tro-kinh-phi-cho-dong-bao-va-hoc-sinh-nguoi-dan-toc-thieu-so-co-hoan-can-kho>
- Cổng Thông tin điện tử Ủy ban Dân tộc. 2020. Hỗ trợ tiền cho phụ nữ dân tộc thiểu số bị ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19. *Cổng Thông tin điện tử Ủy ban Dân tộc*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://www.cema.gov.vn/phong-chong-dich-covid-19/thong-tin-tuyen-truyen/ho-tro-tien-cho-phu-nu-dan-toc-thieu-so-bi-anh-huong-boi-dai-dich-covid-19.htm>
- Cục Bảo trợ xã hội, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội và Sở Lao động, Thương binh và Xã hội. 2020. *Đánh giá nhanh nhu cầu trợ giúp xã hội của trẻ em và gia đình chịu ảnh hưởng của đại dịch covid-19 tại Việt Nam*.
- Duy B. 2021. Hỗ trợ người dân tộc thiểu số vượt qua khó khăn do dịch COVID-19. *Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://dangcongsan.vn/phong-chong-dich-covid-19/ho-tro-nguoi-dan-toc-thieu-so-vuot-qua-kho-khan-do-dich-covid-19-589419.html>
- Dương NP, Phạm TT, Lê TTT, Nguyễn TDH và Đỗ TTÁ. 2021. *Tác động của chi trả dịch vụ môi trường rừng tại Thừa Thiên Huế đến đời sống kinh tế xã hội của cộng đồng: Bài học từ huyện A Lưới- tỉnh Thừa Thiên Huế*. Báo cáo chuyên đề 225. Bogor, Indonesia: CIFOR
- Đình T. 2021. Nông sản Sơn La vượt qua đại dịch COVID-19. *Báo Sơn La*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://www.baosonla.org.vn/vi/bai-viet/nong-san-son-la-vuot-qua-dai-dich-covid19-36435>
- Hầu T. 2021. Thừa Thiên Huế có 247 doanh nghiệp thành lập mới trong quý I. *Báo Công Thương*. Truy cập ngày 16 tháng 11 năm 2021. <https://congthuong.vn/thua-thien-hue-co-247-doanh-nghiep-thanh-lap-moi-trong-quy-i-155033.html>
- Hoàng L. 2021. Tín dụng tiếp sức cho doanh nghiệp. *Báo Thừa Thiên Huế online*. Truy cập ngày 16 tháng 11 năm 2021. <https://baothuathienhue.vn/tin-dung-tiep-suc-cho-doanh-nghiep-a85744.html>
- Hội đồng Nhân dân tỉnh Sơn La. 2021. *Nghị quyết số 04/2021/NQ-HĐND Quy định một số chính sách hỗ trợ trong phòng, chống dịch Covid-19 trên địa bàn tỉnh Sơn La*. Sơn La, Việt Nam.
- Hữu Q. 2021. Hỗ trợ người lao động ở Sơn La bị ảnh hưởng dịch COVID-19. *Thông Tấn Xã Việt Nam*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://ncov.vnnet.vn/tin-tuc/ho-tro-nguoi-lao-dong-o-son-la-bi-anh-huong-dich-covid-19/56d9e86b-015b-40b3-aed1-49a49744aec8>
- Huyền T. 2021. Mường La, Sông Mã, Phù Yên ghi nhận thêm 9 ca F0 trở về từ vùng dịch. *Báo Sơn La Online*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://www.baosonla.org.vn/vi/bai-viet/muong-la-song-ma-phu-yen-ghi-nhan-them-9-ca-f0-tro-ve-tu-vung-dich-45054>
- Khánh Q. 2021. Thừa Thiên Huế: Hỗ trợ 1.600 doanh nghiệp gặp khó khăn do dịch Covid-19. *Tạp chí điện tử Lao động và Xã hội*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://laodongxahoi.net/thua-thien-hue-ho-tro-1600-doanh-nghiep-gap-kho-khan-do-dich-covid-19-1319868.html>
- Lê H. 2021. Sơn La: Nhiều giải pháp tiêu thụ nông sản trong bối cảnh dịch Covid-19. *Báo Kiểm toán*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://baokiemtoannhanuoc.vn/kinh-te---xa-hoi/son-la-nhiều-giai-phap-tieu-thu-nong-san-trong-boi-can-kho-dich-covid-19-149453>

- Lê NT. 2021. Báo cáo kết quả khảo sát đánh giá tác động của dịch Covid-19 đến hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế. *Cục Thống kê Tỉnh Thừa Thiên Huế*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://thongkethuathienhue.gov.vn/tin-tuc-su-kien/tin-hoat-dong-nganh/171/bao-cao-ket-qua-khao-sat-danh-gia-tac-dong-cua-dich-covid19-den-hoat-dong-san-xuat-kinh-doanh-cua-doanh-nghiep-tren-dia-ban-tinh-thua-thien-hue>
- Lường NG. 2020. Ảnh hưởng của đại dịch Covid 19 đến phát triển kinh tế của tỉnh Sơn La. *Sở tư pháp tỉnh Sơn La*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://sotuphap.sonla.gov.vn/1303/31661/61890/561847/van-ban-phap-luat-ve-pbgdpl/anh-huong-cua-dai-dich-covid-19-den-phat-trien-kinh-te-cua-tinh-son-la.html>
- Mai T. 2021. Hội nghị trực tuyến Đánh giá công tác phòng, chống dịch COVID-19 trên địa bàn tỉnh Sơn La và triển khai công tác phòng, chống dịch trong thời gian tới. *CDC Sơn La*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://cdcsonla.gov.vn/ttksb/80/1594/3580/28919/Y-TE-SON-LA/Hoi-nghi-truc-tuyen-Danh-gia-cong-tac-phong--chong-dich-COVID-19-tren-dia-ban-tinh-Son-La-va-trien-khai-cong-tac-phong--chong-dich--trong-thoi-gian-toi.aspx>
- Minh T. 2021. Thành phố Sơn La thu hút các dự án phát triển đô thị. *Báo Sơn La*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://baosonla.org.vn/vi/bai-viet/thanh-pho-son-la-thu-hut-cac-du-an-phat-trien-do-thi-41065>
- Nguyễn C và Duy Đ. 2021a. Sơn La hỗ trợ người lao động và cơ sở kinh doanh bị ảnh hưởng do dịch COVID-19. *Báo Tin tức – TTXVN*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://baotintuc.vn/chinh-sach-va-cuoc-song/son-la-ho-tro-nguoi-lao-dong-va-co-so-kinh-doanh-bi-anh-huong-do-dich-covid19-20210828105009982.htm>
- Nguyễn C và Duy Đ. 2021. Sơn La chủ động kích cầu du lịch khi dịch COVID-19 được kiểm soát. *Thông Tấn Xã Việt Nam*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://ncov.vnnet.vn/tin-tuc/son-la-chu-dong-kich-cau-du-lich-khi-dich-covid-19-duoc-kiem-soat/4622b961-6061-4d06-89d8-4dcfda7612d0>
- Nguyễn C. 2021. Sơn La hỗ trợ doanh nghiệp, hợp tác xã, hộ kinh doanh trong bối cảnh dịch COVID-19. *Báo ảnh Dân tộc và Miền núi- TTXVN*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://dantocmiennui.vn/son-la-ho-tro-doanh-nghiep-hop-tac-xa-ho-kinh-doanh-trong-boi-can-dich-covid19/306914.html>
- Nguyễn TH. 2021. Sơn La: Đồng hành cùng nông dân trong mùa dịch. *Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://dangcongsan.vn/kinh-te/son-la-dong-hanh-cung-nong-dan-trong-mua-dich-591436.html>
- Nguyệt Á. 2021. Thừa Thiên Huế gấp rút chi trả hỗ trợ cho người lao động ảnh hưởng bởi dịch COVID-19. *Trang thông tin điện tử Sở Lao Động Thương Binh và Xã Hội*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://www.gso.gov.vn/du-lieu-va-so-lieu-thong-tuathienhue.gov.vn/?gd=39&cn=28&tc=13528>
- Nhật A. 2021. Thừa Thiên Huế: Bảo vệ thành quả chống dịch, thúc đẩy phát triển kinh tế. *Báo điện tử Chính phủ*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://baochinhphu.vn/Hoat-dong-dia-phuong/Thua-Thien-Hue-Bao-ve-thanh-qua-chong-dich-thuc-day-phat-trien-kinh-te/449387.vgp>
- P V. 2021. Sơn La hỗ trợ công nhân đi lao động tại các tỉnh phía nam trở về ổn định cuộc sống. *Trang TTĐT - Cơ quan Ủy ban Trung ương MTTQ Việt Nam*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <http://mattran.org.vn/tin-tuc/son-la-ho-tro-cong-nhan-di-lao-dong-tai-cac-tinh-phia-nam-tro-ve-on-dinh-cuoc-song-40564.html>
- Phạm TT, Trần NMH và Hoàng TL. 2021. *Ảnh hưởng của COVID và Cơ chế chia sẻ lợi ích từ Chi trả dịch vụ môi trường rừng tới phụ nữ tại Mộc Châu, Sơn La*. Infobrief 350. Bogor, Indonesia: CIFOR.
- Thái H. 2021. Thành phố Huế: khẩn trương chi trả hỗ trợ kịp thời cho người lao động ảnh hưởng bởi dịch Covid-19. *Cổng thông tin điện tử thành phố Huế*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://huecity.gov.vn/Bao-chi-va-truyen-thong-Hue/tid/Thanh-pho-Hue-Khan-truong-chi-tra-ho-tro-kip-thoi-cho-nguoi-lao-dong-anh-huong-boi-dich-COVID-19.html/pid/26281/cid/236>
- Thu H. 2021. Sơn La phát hiện 33 ca dương tính về từ các tỉnh, thành phía Nam. *Thanh niên Online*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://thanhnien.vn/son-la-phat-hien-33-ca-duong-tinh-ve-tu-cac-tinh-thanh-phia-nam-post1393552.html>
- Thu T. 2021a. Sơn La giải bài toán việc làm cho hàng chục ngàn lao động từ tỉnh ngoài trở về ra sao? *Báo Điện tử VOV*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://vov.vn/xa-hoi/son-la-giai-bai-toan-viec-lam-cho-hang-chuc-ngan-lao-dong-tu-tinh-ngoai-tro-ve-ra-sao-899724.vov>
- Thu T. 2021b. Sơn La thêm 3 ca mắc COVID-19 đều là lao động về từ Bình Dương. *Báo Điện tử VOV*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://vov.vn/xa-hoi/tin-24h/son-la-them-3-ca-mac-covid-19-deu-la-lao-dong-ve-tu-binh-duong-896573.vov>
- Thủ tướng Chính Phủ. 2021. *Quyết định số 27/2021/QĐ-TTg về việc giảm tiền thuê đất năm 2021 đối với các đối tượng bị ảnh hưởng bởi dịch Covid-19*. Hà Nội, Việt Nam.
- Thùy D. 2021. BHXH tỉnh Sơn La: Tích cực, chủ động triển khai Nghị quyết 116/NQ-CP của Chính phủ. *Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://dangcongsan.vn/bao-hiem-xa-hoi-bao-hiem-y-te-vi-an-sinh-xa-hoi/tin-tuc/bhxx-tinh-son-la-tich-cuc-chu-dong-trien-khai-nghi-quyet-116-nq-cp-cua-chinh-phu-593916.html>
- Tổng cục Thống kê. 2021. Báo cáo tình hình kinh tế – xã hội quý III và 9 tháng năm 2021. *Trang thông tin điện tử Tổng cục Thống kê*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://www.gso.gov.vn/du-lieu-va-so-lieu-thong-tin-tong-cuc-thong-ke>

ke/2021/09/bao-cao-tinh-hinh-kinh-te-xa-hoi-quy-iii-va-9-thang-nam-2021/

Tổng cục Thống kê. 2020. Báo cáo tình hình kinh tế – xã hội quý IV và năm 2020. *Trang thông tin điện tử Tổng cục Thống kê*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://www.gso.gov.vn/du-lieu-va-so-lieu-thong-ke/2020/12/baocao-tinh-hinh-kinh-te-xa-hoi-quy-iv-va-nam-2020/>

Ủy ban Nhân dân tỉnh Sơn La. 2021. *Quyết định số 2270/QĐ-UBND về việc quy định chính sách hỗ trợ đối với người lao động không có giao kết hợp đồng lao động bị mất việc làm gặp khó khăn do đại dịch Covid-19 trên địa bàn tỉnh Sơn La*. Sơn La, Việt Nam.

Ủy ban nhân dân tỉnh Thừa Thiên Huế. 2021a. Quy định gia hạn thời hạn nộp thuế giá trị gia tăng, thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế thu nhập cá nhân và tiền thuê đất trong năm 2021. *Cổng thông tin điện tử Thừa Thiên Huế*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://thuathienhue.gov.vn/vi-vn/Chinh-sach-moi/tid/Quy->

ding-gia-han-thoi-han-nop-thue-gia-tri-gia-tang-thue-thu-nhap-doanh-nghiep-thue-thu-nhap-ca-nhan-va-tien-thue-dat-trong-nam-2021/newsid/5498FF56-D7A0-4960-A3EC-AD12010D1A85/cid/EB22014C-96F5-498F-9DB4-C03213F09B79

Ủy ban nhân dân tỉnh Thừa Thiên Huế. 2021b. Triển khai chính sách hỗ trợ người dân gặp khó khăn do đại dịch Covid-19. *Cổng thông tin điện tử Thừa Thiên Huế*. Truy cập ngày 15 tháng 11 năm 2021. <https://thuathienhue.gov.vn/vi-vn/Tin-tuc-su-kien/tid/Trien-khai-chinh-sach-ho-tro-nguoi-dan-gap-kho-khan-do-dai-dich-Covid-19/newsid/B2FE1B56-064C-459E-AECA-ADA500FFC6D7/cid/2BEA0540-FCA4-4F81-99F2-6E8848DC5F2F>

Ủy ban Thường vụ Quốc hội. 2021. *Nghị quyết số 406/NQ-UBTVQH15 về việc ban hành một số giải pháp nhằm hỗ trợ doanh nghiệp, người dân chịu tác động của dịch COVID-19*. Hà Nội, Việt Nam.

GENDER
Platform

Báo cáo này được thực hiện dựa trên nền tảng CGIAR GENDER, được hỗ trợ bởi Quý đối tác CGIAR. www.cgiar.org/funders

RESEARCH
PROGRAM ON
Forests, Trees and
Agroforestry

Chương trình nghiên cứu của CGIAR về Rừng, Cây gỗ và Nông lâm kết hợp (FTA) là chương trình phát triển nghiên cứu lớn nhất thế giới nhằm nâng cao vai trò của rừng, cây gỗ và nông lâm kết hợp với mục tiêu phát triển bền vững và đảm bảo lương thực để ứng phó với biến đổi khí hậu. CIFOR chủ trì các nghiên cứu FTA trong mối quan hệ đối tác chiến lược với Bioversity International, CATIE, CIRAD, INBAR, ICRAF và TBI.

Nghiên cứu này được hỗ trợ bởi Quý đối tác CGIAR: cifar.org/funders/